

שבת ג. (5 מהסוף) עד ד. (3 מסוף הצרות)

ביאורי מושגים
כרמלית - מהתורה רשות הרבים היא רק מקום שרוחבו מעל 16 אמות ועוברים בו מעל 600,000 איש (הראשונים נחלקו מהי הגדרתם המדויקת של הדרישות הללו וכן האם צריך דווקא את שני התנאים או שמספיק אחד מהם).
 חכמים הגדירו מקום פתוח שאינו רה"ר ויש בו יותר מארבעה על ארבעה טפחים ככרמלית. חכמים תיקנו בכרמלית את הדינים של רה"ר (אסור לטלטל ארבע אמות ואסור להוציא מכרמלית לרה"י) ושל רה"י (אסור לטלטל ממנה לרשות הרבים).
 בסוגיא דנה הגמרא האם בתנאים מסוימים גם ידו של אדם מוגדרת כרמלית.

רבי: לכן העובר מרשות לרשות כשעל גבו חפצים - חייב.
 הטעם להבדל שבין יד לגוף: גוף נמצא על גבי הקרקע, יד לא.

כשעני מכניס יד, ובעה"ב נוטל ממנה - אנו מגדירים את העני כמוציא מרה"ר, ואת בעה"ב כמכניס לרה"י.
 מכאן שהיד היא שלב ביניים שאינו לא רה"ר ולא רה"י.

מעמד האדם ביחס לרשויות
 1. **גופו של האדם:** נחשב כרשות שבה הוא נמצא.
 2. **ידו של האדם:**
 אם היא נמצאת באותה רשות עם הגוף - היא נחשבת כרשות שבה היא והגוף נמצאים.
 אם היא נמצאת ברשות אחרת מהגוף - היא לא נמצאת בשום רשות.

ספקו של אביי: האם חכמים תיקנו ליד כזאת מעמד של כרמלית?
ניסיון הוכחה: הברייתות חלוקות ביחס לאדם שהוציא בידו חפץ ועדיין לא הניחו - האם מותר לו להחזיר את ידו.
 ייתכן שהמח' של הברייתות היא האם ליד יש מעמד של כרמלית.
 אם ליד יש מעמד של כרמלית - אסור להחזיר את החפץ מהכרמלית (היד) לרה"י.
 אם היד 'חסרת רשות' - מותר להחזיר את החפץ מה'אין רשות' (היד) לרה"י.

הדחיה: המח' יכולה להיות סביב כמה שאלות אחרות:

א. כולם מודים שהיד היא כרמלית אבל:
 1. כאשר היד מעל 10 טפחים - מותר להחזירה, מתחת 10 - אסור (רה"ר תופסת רק 10 טפחים לגובה, אם היד מעל 10 היא מחוץ לתחום רה"ר).

ב. כולם מודים שהיד אינה כרמלית אבל:
 2. כאשר הוציא בשבת קנסו אותו חכמים, הוציא בער"ש - לא קנסו.
 3. עקרונית קנסו אלא שכשהוציא בשבת התירו מחשש שהחפץ ישמש מידו ויגיע לאיסור תורה.
 4. בשוגג - לא קנסו, במזיד - קנסו.
 5. במזיד קנסו, בשוגג נחלקו הברייתות האם יש לקנסו.
 6. כאשר מחזיר את היד למקום שבו הייתה - לא קנסו, כאשר מחזיר את היד לרה"י אחרת - קנסו.

לפי זה שהעלנו את הצעה מס' 2 ולא את מס' 3, ניתן לפשוט את ספקו של רב ביבי בר אביי: האם מותר לעשות איסור דרבנן כדי להינצל מאיסור תורה? (שאי אפשר)

רבב"א הסתפק בנוגע לאדם ששם בצק במזיד ורוצה להימלט מאיסור סקילה לאיסור דרבנן.

ספקו של רב ביבי בר אביי:
אדם ששם בצק בתנור בשבת:
האם מותר להוציא את הבצק (וזהו איסור דרבנן),
כדי שהבצק לא יאפה (וזהו איסור מהתורה)?
האם מותר לעשות איסור דרבנן כדי להינצל מאיסור תורה?

אם מדובר בשוגג:
אם האדם המוציא הוא החוטא - הוא כבר אינו שוגג. חיוב של חטאת יש רק כשתחילתו וסופו בשוגג.
אם מדובר באדם אחר - אין אומרים 'חטא כדי שיזכה חברך'.